

Sociologija politike - Beleške

Aleksandar Tomašević

12.05.22

Sadržaj

Informacije o skripti	3
1 Demokratije	4
1.1 Osnovni problem	4
1.2 Demokratija	4
Literatura	6

Informacije o skripti

Ove beleške čine osnovu predavanja i vežbi na kursovima Sociologije politike i Uvoda u politiku.

Ovo je radni dokument (skripta), pa su moguće slovne, gramatičke i tehničke greške. Dokument se razvija u toku semestra i moguće su retroaktivne izmene pojedinih podnaslova.

1 Demokratije

1.1 Osnovni problem

Pojam, ideje i vrednosti demokratije imaju različita značenja za građane različitih društava u različitim vremenskim periodima. Očigledno je da u određenim periodima, poput razdoblja od 1989. do 2000. godine u Istočnoj Evropi, građanima borba za demokratiju i demokratizaciju predstavlja važan i vredan cilj, dok nekada demokratija postaje istrošen politički pojam, udaljen od problema, interesa i potreba većeg dela građana modernih društava.

Uprkos tome što je predstavnička demokratija kao politički sistem sve više kritikovana, što pokazuje i rastuće nepoverenje u političare i političke partije, međunarodni anketni podaci pokazuju da je na globalnom nivou većina građana misli da je demokratija dobar sistem kolektivnom upravljanja (Blais et al. 2021). Zbog toga, jedno od najvažnijih problema empirijskog istraživanja demokratije jeste upravo njena važnost ili irelevantnost za građane različitih društava u različitim istorijskim periodima.

Iako postoje nebrojene definicije i tipologije demokratije, tipične za institucionalni ili makro nivo političke analize, naš fokus biće na razgraničenju ovog pojma u kontekstu njegove važnosti za građane i njihovu političku participaciju. Drugim rečima, fokusiraćemo se na načine na koji građani percipiraju demokratiju i demokratskost političkih sistema u kojima žive.

1.2 Demokratija

Demokratija u najširem značenju pojma povezuje koncepti vlasti sa pojmom naroda, pri čemu ta veza može imati različite oblike i značenja. Npr. u socijalističkom/komunističkom kontekstu, ta veza podrazumeva vlast potlačenih, ugnjetavanih klasa, dok u liberalnom kontekstu ta veza podrazumeva ravnopravan i jednak uticaj svakog građanina na političke procese jednog društva.

Možemo govoriti o dva široka ideala ili modela demokratije (Achen and Bartels 2016). **Populistički model** zasniva se na romantičarskoj ideji koja demokratiju shvata kao politički sistem u kojem narod odlučuje, a vlast predstavlja izraz narodne volje. Ovaj model počiva i na ideji o *narodnoj suverenosti* koja tvrdi da demokratska vlast izvire ili proističe iz opšte volje jednog naroda, te su potezi i politike te vlasti zapravo “preslikane” preferencije, vrednosti i ideje jednog naroda (ili većine tog istog naroda).

Suverenitet

Suverenitet Suverenost predstavlja vrhovni politički autoritet. Na bazičnom nivou, suverenost predstavlja kontrolu nad narodom i geografskim prostorom.

Većina modernih demokratija je zasnovana na principu individualnog suvereniteta (građanina) koji poverava svoj politički autoritet predstavničkim telima.

Problem populističkog modela jeste to što pretpostavlja su demokratske političke procedure u potpunosti sposobne da izvrše pomenuto “preslikavanje”. Srž te pretpostavke je i ideja da su građani podjednako *sposobni, zainteresovani i uključeni* u politički proces što je empirijski neodrživa tvrdnja. Samim tim, tokom XX veka, mnogi teoretičari i istraživači politike su osporavali ovu ideju.

Nedostižni ideal omnikompetentnog, suverenog građanina je podjednako loša ideja kao što bi bio pokušaj debelog muškarca da postane baletan. (Lippmann 1946)

Literatura

- Achen, Christopher H., and Larry M. Bartels. 2016. *Democracy for Realists: Why Elections Do Not Produce Responsive Government*. Princeton Studies in Political Behavior. Princeton: Princeton University Press.
- Blais, André, Damien Bol, Shaun Bowler, David M Farrell, Annika Fredén, Martial Foucault, Emmanuel Heisbourg, et al. 2021. “What Kind of Electoral Outcome Do People Think Is Good for Democracy?” *Political Studies*, 003232172110555. <https://doi.org/10.1177/00323217211055560>.
- Lippmann, W. 1946. *Public Opinion*. Pelican Books. Penguin Books. <https://books.google.rs/books?id=YhXLOVc6BsoC>.